

Sygn. akt IV Ca 890/15

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Wróblewska-Pokora (spr.)

Sędziowie SO Mariusz Jabłoński

SR del. Elżbieta Stefaniuk

Protokolant Katarzyna Kowal

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2016 r. w W.

sprawy z wniosku T. S.

z udziałem D. R. i R. S.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestniczki D. R.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wołominie

z dnia 3 listopada 2014 r., sygn. akt I Ns 602/14

postanawia:

I. odrzucić apelację na punkt 1. zaskarżonego postanowienia;

II. oddalić apelację na punkt 2. zaskarżonego postanowienia;

III. zasądzić od D. R. na rzecz T. S. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Mariusz Jabłoński Iwona Wróblewska-Pokora Elżbieta Stefaniuk

Sygn. akt IV Ca 890/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy odrzucił wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po J. S. (punkt 1.) oraz stwierdził, że spadek po M. S., córce S. i S., urodzonej w dniu (...) w M., ostatnio stale zamieszkałej w M. przy ul. (...), zmarłej w dniu 10 lipca 2011 roku w W. na podstawie ustawy nabyli: syn R. S., syn T. S. oraz córka D. R. po 1/3 części spadku każde z nich (punkt 2.).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

Sąd Rejonowy ustalił, że postanowieniem z dnia 10 sierpnia 1992 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 394/92, Sąd Rejonowy w Wołominie I Wydział Cywilny, stwierdził, iż spadek po J. S., synu A. i F., zmarłym dnia 22 stycznia

1992 roku w M., ostatnio stale zamieszkałym w M. na podstawie testamentu z dnia 21 stycznia 1992 roku otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Wołominie dnia 10 sierpnia 1992 roku nabyła córka D. R. z domu S. w całości. Powyższe ustalenie było podstawą do odrzucenia w punkcie 1. zaskarżonego postanowienia ponownego wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po J. S. na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy ustalił także, że M. S. zmarła w dniu 10 lipca 2011 roku w W.. Przed śmiercią stale zamieszkiwała w M. przy ul. (...). W chwili śmierci spadkodawczyni była wdową. Miała troje dzieci T. S., R. S. i D. R., nie posiadała natomiast dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych. Spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu, a żaden ze spadkobierców nie składał oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, ani nie zrzekł się dziedziczenia.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy oparł się na odpisach przedstawionych przez wnioskodawcę aktów stanu cywilnego oraz na zapewnieniach spadkowych wnioskodawcy i uczestnika postępowania, które nie budziły wątpliwości Sądu co do okoliczności w nich stwierdzonych.

Sąd I instancji przytoczył następnie treść art. 926 k.c. i mając na uwadze fakt, że M. S. nie pozostawiła testamentu stwierdził, że spadek po niej dziedziczą spadkobiercy ustawowi. Spadek po M. S. nabyli zatem z mocy ustawy synowie T. S. i R. S. oraz córka D. R. każde po 1/3 części spadku.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła uczestniczka postępowania D. R., zaskarżając postanowienie w całości i wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Skarżąca zarzuciła niewyjaśnienie istoty sprawy i wydanie postanowienia „sprzecznie z zapewnieniem i pominięciem, że T. S. i R. S. umyślnie wprowadzili Sąd w błąd co do spadkobrania po ojcu S.” (k. 40).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja w zakresie punktu 1. zaskarżonego postanowienia podlegała odrzuceniu.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji w przedmiocie odrzucenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po J. S. na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. z uwagi na powagę rzeczy osądzonej nie stanowiło bowiem orzeczenia co do istoty sprawy. Charakteru tego postanowienia nie zmieniał fakt umieszczenia go w jednym orzeczeniu z rozstrzygnięciem o istocie sprawy w zakresie stwierdzenia nabycia spadku po M. S.. W świetle niekwestionowanego stanowiska doktryny i judykatury, o rodzaju i dopuszczalności środka odwoławczego decyduje natomiast przedmiot rozstrzygnięcia, a nie forma orzeczenia. Środkiem odwoławczym od tego postanowienia było zatem zażalenie (a nie apelacja), które winno być wniesione z zachowaniem reguł procesowych, jakie wiążą się z tym środkiem.

Stosownie zatem do art. 357 § 1 k.p.c. postanowienia ogłoszone na posiedzeniu jawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlegają one zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia postanowienia. Zgodnie natomiast z art. 394 § 2 k.p.c. termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od doręczenia postanowienia. Jak wynika z materiału sprawy uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zostało doręczone skarżącej w dniu 20 listopada 2014 roku (k. 38). Termin na wniesienie zażalenia na punkt 1. zaskarżonego postanowienia upłynął bezskutecznie dla uczestniczki w dniu 27 listopada 2014 roku. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy wezwał uczestniczkę do usunięcia braków apelacji poprzez wskazanie w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji, czy zaskarża ona oba punkty postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 3 listopada 2014 roku (k. 94). Wezwanie powyższe zostało uznane za skuteczne doręczone z dniem 28 stycznia 2016 roku (k. 107 – 108). Uczestniczka w zakreślonym terminie nie złożyła odpowiedzi na w/w wezwanie. Apelacja w zakresie punktu 1 zaskarżonego postanowienia podlegała zatem odrzuceniu na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Apelacja w zakresie punktu 2. podlegała natomiast oddaleniu, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie. Wbrew twierdzeniom apelacji nie doszło do naruszenia żadnych przepisów postępowania, które mogłoby

mieć wpływ na treść orzeczenia. Zarzuty zawarte w apelacji są całkowicie chybione i wynikają z niezrozumienia przez skarżącą istoty rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

W pierwszej kolejności należy więc wskazać, że Sąd I instancji w niniejszym postępowaniu nie orzekł o prawach do spadku po J. S.. Wniosek T. S. w tym zakresie został bowiem odrzucony w punkcie 1. zaskarżonego postanowienia, z uwagi na powagę rzeczy osądzonej i wcześniejsze rozstrzygnięcie w tym zakresie w sprawie I Ns 394/92. Przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w niniejszej sprawie było ustalenie spadkobierców po M. S.. Skarżąca nie przedstawiła natomiast żadnych zarzutów merytorycznych dotyczących tej części rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Jedynie zatem na marginesie należy wskazać, że uszło uwadze skarżącej, że postępowanie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku to postępowanie nieprocesowe. Zgodnie z treścią art. 513 k.p.c. niestawiennictwo uczestników postępowania nieprocesowego nie tamuje rozpoznania sprawy. Nie można zatem mówić o nieprawidłowym działaniu Sądu, który rozpoznał sprawę i wydał merytoryczne rozstrzygnięcie pomimo nieobecności skarżącej na rozprawie w dniu 27 października 2014 roku. Jak wynika bowiem z materiału sprawy uczestniczka D. R. została prawidłowo poinformowana o terminie rozprawy, gdyż wezwanie na nią odebrała osobiście w dniu 7 października 2014 roku. Miała zatem możliwość zajęcia stanowiska w kwestiach merytorycznych, czego jednak nie zrobiła.

Przede wszystkim zauważyć jednak należy, że wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd I instancji, wydając zaskarżone orzeczenie, oparł się nie tylko na zapewnieniach spadkowych złożonych przez wnioskodawcę T. S. i uczestnika R. S., ale także na dokumentach zebranych w sprawie, dołączonych aktach postępowania I Ns 394/92 oraz własnych ustaleniach, co wynika wprost z treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Brak zatem podstaw do uznania, że Sąd nie podjął „stosownej reakcji po ujawnieniu nieprawdy w zapewnieniach spadkowych” (apelacja – k. 40). Przeciwnie, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji podejmował adekwatne do rozwoju postępowania czynności procesowe, które przyczyniły się do sprawnego zakończenia postępowania. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku rola sądu jest bowiem determinowana ustawowym obowiązkiem działania z urzędu, a rozstrzygnięcie zapada bez względu na wniosku stron, lecz stosownie do wyników postępowania dowodowego oraz norm prawa materialnego, znajdujących zastosowanie w ustalonym stanie faktycznym sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 roku, sygn. akt III CSK 239/13). W reakcji zatem na zeznania wnioskodawcy i uczestnika postępowania, złożone na rozprawie w dniu 27 października 2014 roku w zakresie nabycia „całego spadku” przez uczestniczkę D. R., Sąd Rejonowy odroczył ogłoszenie orzeczenia i postanowił ustalić w repertorium Ns czy toczyło się postępowanie spadkowe po J. S. oraz M. S. (k.26). W wyniku tych ustaleń stwierdzono, że w sprawie I Ns 394/92 zostało już stwierdzone nabycie spadku po J. S. na podstawie testamentu na rzecz skarżącej (k. 27). Nie ustalono jednocześnie, by toczyło się wcześniej postępowanie spadkowe po M. S.. Prawidłowo zatem w tym zakresie Sąd I instancji orzekł o stwierdzeniu nabycia spadku po M. S. na mocy ustawy na podstawie zebranego w sprawie materiały dowodowego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowił, jak w punkcie 2 postanowienia.

Mariusz Jabłoński Iwona Wróblewska – Pokora Elżbieta Stefaniuk